

Heemkondekring

vehchele

MEDEDELINGENBLAD

Heemkondekring “Vehchele” is aangesloten bij de
“Stichting Brabants Heem” en opgericht op 23 april 1981.

- Secretariaat: Vosseweide 10, 5467 ME Veghel
Arno van den Heuvel, tel. (06 22 45 71 57)
- Heemkamer: In “Het Raadhuis”, Markt 1 te Veghel,
tel. **06-42 96 61 43** (tijdens openingsuren)
- Bankrelatie: Rabobank, IBAN nr. NL52RABO0153393173
t.n.v. Heemkondekring “Vehchele”
- Redactie: Arno van den Heuvel

2019-01

jan/febr 2019

Inhoud:

1. Terugblik lezing Ton Spamer: De heidense oorsprong van Kerst- en carnavalsgebruiken.
2. Ledenvergadering dd 4-2-2019: enkele aandachtspunten.
3. Bestuur: afscheid Rolf, welkom Pia.
4. Terugblik Historisch Café.
5. Terugblik lezing: Zusters 175 jaar in Veghel.
6. Lezing 10 maart: Broeders van Maastricht in Veghel, door Wim vd Louw.
7. Uitnodiging: 23 maart, onthulling attentietegel en Sigillum Scabinatus.
8. Ledenbestand.
9. Agenda HKK Vehchele.

1. Lezing Ton Spamer. De heidense oorsprong van Kerst- en carnavalsgebruiken.

Heidenen

Het woord “heidenen” roept bij de ouderen onder ons bijna bange gevoelens op. De heidenen dat waren de ongelovigen, de slechteriken, woest en onbeschaafd. Onze gastspreker Ton geeft aan zelf ook een hekel aan dit woord te hebben, maar in de literatuur is het een veelgebruikt begrip. Het duidt de periode aan in West-Europa van voor het Christendom.

Dat er in de Christelijke feesten zoveel gebruiken zijn terug te vinden uit die periode daarvoor, weet Ton goed te verklaren. De Europese missionarissen in de zevende en achtste eeuw kregen de opdracht mee om tijdens hun zending respect te tonen voor de goden en de tempels die er al waren. “Breek geen tempels af, maar zegen ze opnieuw in en geef de afgodsbeelden en de feestdagen een Christelijke betekenis. Dan weet over vijftig jaar niemand nog van de oude betekenis. Het werkte. Alleen dat laatste klopt niet, anders hadden we deze lezing niet gehad...

De grillen van de natuur

Veel grip hadden de mensen niet op het leven. Je was overgeleverd aan de grillen van de natuur. Over ziekte en natuurrampen had je weinig te zeggen. De goden zouden daar wel over beslissen, dus die diende je gunstig te stemmen. Vooral de winterperiode was span-

nend. Hoe streng zou de winter worden? Zou er genoeg te eten zijn? Wie werd er ziek en vooral; zou het voorjaar nog wel terugkomen??

Daarom zien we in deze periode zoveel volksfeesten. Niet alleen in Nederland, maar in heel West-Europa.

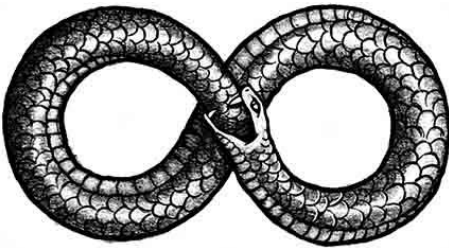
Veel feesten hebben een oude oorsprong. Sinterklaas kom je in allerlei hoedanigheden overal tegen. Net als de Germaanse God Wodan kan hij met zijn paard door de lucht rijden. Vaak heeft een knecht gelijk een duivel. In Oostenrijk is het een monster dat kinderen op eet. In ons land komt een knecht, Zwarte Piet, komt pas na 1850 in beeld. Een onderwijzer in Amsterdam schrijft en tekent een boekje over Sinterklaas. In dat verhaal duikt ineens een zwarte knecht op die taken van de Sint over neemt. Dit feest had een opvoedkundig karakter en kinderen bang maken hoorde in die tijd bij. Ontzag hebben was een goede eigenschap.

Vruchtbaarheid.

Het krijgen van kinderen was een heel belangrijk doel in het leven.

Jongehuwden kregen broodjes of koekjes in speciale vormen die stonden voor geluk en vooral vruchtbaarheid.

Een krakeling stond voor geluk en het doorgeven van het leven. De vorm is te herleiden tot twee cirkels die in elkaar lopen. Er komt geen einde aan; het eeuwig leven.

Meeslepend.

Meesterlijk weet Ton zijn gehoor te boeien. Zijn opbouw en timing is perfect. Hij laat een afbeelding zien en tijdens zijn uitleg ontdekken de toehoorders ineens een heleboel details en verbanden die ze eerder niet zagen. Een mooie lezing over ons immateriële erfgoed.

Bernard Vissers

2 Ledenvergadering: dd 2 februari 2019.

In de ledenvergadering kwamen natuurlijk vaststaande onderwerpen aan de orde.

De kascommissie gaf goedkeuring aan de jaarrekening 2018-2019. De penningmeester zag geen noodzaak tot contributieverhoging. Er werd teruggeblikt op het afgelopen jaar en al vooruit gekeken naar 2019.

Het huishoudelijk reglement en de privacyverklaring werden aangenomen.

Tijdens de vergadering werden 3 leden gehuldigd vanwege hun 25 jaar lidmaatschap:

Gerard en Margriet van Asperen en Jan van Ganzewinkel. Ruud Eekhof krijgt de oorkonde op een later tijdstip uitgereikt.

Voorzitter Bernard nam afscheid van Rolf Vonk.. (zie woordje Bernard hieronder) Pia vd. Drift. werd gekozen als nieuw bestuurslid, Arno vd Heuvel werd herkozen.

De notulen worden voor de volgende ledenvergadering aan alle leden toegezonden.

3. Afscheid van Rolf Vonk .

Tijdens onze goedbezochte ledenvergadering op 4 februari , waren er de gebruikelijke bestuursverkiezingen. Elk bestuurslid is na twee jaar aftredend en stelt zich wel of niet herkiesbaar.

Toen Rolf Vonk vier jaar geleden gekozen werd tot nieuw bestuurslid, was hij werkzaam in het onderwijs. Daarna heeft hij de overstap gemaakt naar een functie bij Erfgoed Brabant.

Na vier jaar zeer actief geweest te zijn in het bestuur van Vehchele heeft Rolf veel profijt gehad van zijn contacten met Erfgoed Brabant,

maar anderzijds was het ook wel eens lastig. Werken vanuit de provincie en tegelijkertijd ook vanuit een gemeente in die provincie, kan wringen. Werken met twee petten op kan verwarrend zijn voor buitenstaanders. Rolf wil graag zijn activiteiten bij Vehchele voortzetten, maar niet meer als bestuurslid. Daarom stelde hij zich op 4 februari niet opnieuw beschikbaar.

Intussen zijn we een maand verder. Rolf is nog even energiek en enthousiast bezig met diverse projecten waar ook Vehchele bij gebaat is. De contacten zijn er niet minder om geworden. Gelukkig maar, want in de afgelopen vier jaar hebben we enorm mogen profiteren van zijn bevoegdheid als het om erfgoed gaat. Veel projecten heeft hij geïnitieerd en gecoördineerd, zoals de Attentietegels, de Canon van Veghel/ Meierijstad, het Historisch café, Oorlogsverhalen voor Crossroads , een erfgoedcursus voor ambtenaren, De Zeven Raadselen, enz.

Daarnaast had Rolf goede contacten met Cultuurkade, het Uitpunt , de bibliotheek, stichting het Groene Woud en was hij lid van de Monumentencommissie. In die laatste rol had hij veel contact met de gemeente (ruimtelijke orde-

ning) om het verleden meer zichtbaar te maken in het straatbeeld van Veghel. Dat zal de komende jaren niet veranderen. Ook blijft Rolf lid van de redactie van de kroniek van Vehchele en lid van de monumentencommissie.

Rolf heeft de laatste jaren met zijn inzet een zeer waardevolle impuls gegeven aan de activiteiten van onze erfgoedvereniging.

Daarvoor wil ik hem namens het bestuur en alle leden van Vehchele heel hartelijk bedanken.

We hopen nog lange tijd van zijn kennis en enthousiasme gebruik te mogen maken, ook al heeft de pet van bestuurslid niet meer op.

Bernard Vissers

3. Kennismaking met Pia v.d.Drift.

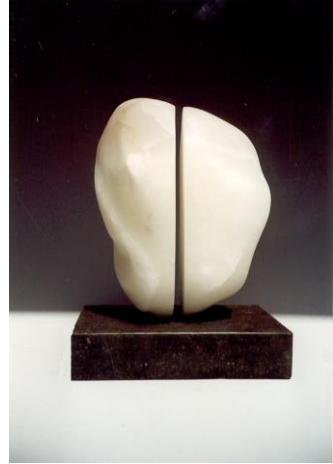
Dit beeld “SYMBIOSE”, door mij vervaardigd, staat symbool voor mijn leven.

“Elkaar aanvullen tot er een mooi geheel ontstaat”, zoals beide helften, geheel verschillend, samen dit beeld maken.

Veghel is sinds vier jaar mijn negende woonplaats en ook hier wil ik zoveel mogelijk leven volgens deze symbiose-gedachte. Mensen ontmoeten en je mogelijkheden gebruiken om er samen iets goeds van te maken.

Daarom werd ik vrijwilliger bij De Heemkundekring Vehchele. Een groep hardwerkende mensen is al sinds 1981 druk bezig om alles uit het verleden naar de huidige tijd te halen en voor de toekomst zichtbaar te maken. Dat alles ook digitaal vastleggen is voor de toekomst wel noodzakelijk en dat vraagt veel inspanning. Ik help daar graag aan mee.

Vanuit mijn idee van “Symbiose” heb ik ook ja gezegd, toen ik gevraagd werd om mede bestuurslid te zijn. Mijn levenservaringen op velerlei gebied kunnen me bij deze taak wellicht helpen.

4. Historisch café 12 februari 2019.

Wie had verwacht, dat de zoektocht van Henk van Eerd naar de geschiedenis van de Kalvermarkt zoveel reuring zou veroorzaken? Behalve de pers, waren zelfs prins Hannes d'n Derde en het boerenbruidspaar Jan en Margriet van der Linden met hun gevolg aanwezig bij het Historisch Café. Een volle

zaal was getuige van de presentatie van het schilderij De Kalvermarkt van Henk van Eerd. Een prachtig werk dat op gedetailleerde wijze de befaamde Kuussenhandel verbeeldt. Maar voor het doek werd onthuld, luisterde men aandachtig naar een presentatie over de geschiedenis van de kalvermarkt. Heemkundekring Vehchele was daarvoor op zoek gegaan in de archieven. De presentatie riep tal van herinneringen op bij aanwezige boeren, burgers en buitenlui. Nog diezelfde avond kwamen tot nog toe onbekende foto's boven water met daarop

de kalverwaag van de familie Van de Ven in de Stationsstraat of verhalen over kalverhandelaar Bekkers uit Mariaheide. Veel nieuwsgierige blikken werden geworpen op de ingelijste Kuussestaart, het symbool van de Orde van het Stamboekvee. Dit kleinood dat

in bewaring is bij Heemkundekring Vehchele, is de officiële Kuussestaart van Kuussegat. Wie haren van de staart in bezit heeft, mag zich rekenen tot de ordeleden. Onder het uitroepen van het gezegde "het Kalf van Veghel!" werden Jan en Margriet van der Linden en prins Hannes d'n Derde uitgeroepen tot beschermheren en -vrouwe van de Orde van het Stamboekvee. Omroep Meierij maakte een korte beeldreportage. Zie <http://www.omroepmeierij.nl/tag/kalvermarkt/> Rolf Vonk

5. Terugblik lezing : Zusters Veghel 175 jaar” 25 februari

Doordat België zich in 1830 af wilde scheiden van Nederland, kwam Willem II vaak in Tilburg. Daar ontmoette hij pastoor Johannes Zwijsen. Er ontstond een goede verstandhouding. Toen Willem 2 in 1840 aantrad als koning, gaf hij vrijwel direct de katholieken veel meer vrijheden.

Kloosters en congregaties werden niet langer tegengewerkt door de protestanten die tot dan toe alle bestuurlijke touwtjes in handen hadden.

Zo ontstonden er in die periode nieuwe kloosters. In Veghel gebeurde dat in 1844. Een 22 jarig meisje kwam aan het hoofd te staan van een religieus vrouwenbolwerk. Ongekend in die tijd, want vrouwen die leiding gaven en zelfstandig waren, daar had de mannenmaatschappij weinig vertrouwen in.

Bernard Vissers heeft op maandagavond 25 februari ongeveer 160 toehoorders in de H. Hartkerk. Veel aanwezigen hebben op een of andere manier een band met het klooster gehad. Anderen zijn gewoon benieuwd naar de geschiedenis van de leefgemeenschap achter die indrukwekkende gevel aan de Deken van Miertstraat in het hart van Veghel.

De ontwikkelingen van 175 jaar samenvatten in twee uurtjes, kan op

veel manieren. Er zijn deze avond bezoekers van ver, zoals uit Vlijmen. Ook daar hadden de Franciscanessen uit Veghel een huis. Dat hadden ze op 36 plaatsen in Nederland en daarnaast ook nog de vele vestigingen in de tropen. Ingaan op afzonderlijke huizen is onmogelijk.

Er zijn ook aanwezigen die als meisje jaren van hun jeugd op het internaat van het klooster hebben doorgebracht. Dat verblijf was niet altijd gemakkelijk. Discipline en gehoorzaamheid aan de

leidinggevend, waren onaantastbare waarden. Het was de geest van die tijd.

Maar was het strenger dan elders? Hoe was het in het gezin, binnen de gemeente, in het leger, bij een vereniging, bij een werkgever?

Bernard sluit de avond af met de uitleg van de tien grondwoorden.

Uitgebeeld op 10 van de 175 vlaggen die een jaar

lang in de tuin van de zusters wapperen. Die grondwoorden hebben de zusters enkele jaren geleden geformuleerd om hun identiteit concreter te kunnen verwoorden. Het laatste grondwoord is; Verhalen die doorgaan. Dat is precies de reden waarom de heemkundekring het verhaal van de zusters heeft opgepakt. We moeten de verhalen over ons verleden blijven uitzoeken en vertellen, over onze wortels, als bomen in deze grond.....

Bernard Vissers

6. Uitnodiging Lezing 10 maart 2019: Wim van de Louw

DE BROEDERS VAN MAASTRICHT IN VEGHEL

Bijna twee jaar geleden kwamen honderden belangstellenden naar de expositie van de klassenfoto's van de Aloysius school. Wim van de Louw was de stuwende kracht achter deze tentoonstelling.

Van veel bezoekers kreeg hij nieuwe informatie. Hij verdiepte zich verder in de broeders die deze school onder hun hoede hadden.

Meerdere keren bezocht hij het kloosterarchief in Maastricht.

Uiteindelijk verzamelde hij zoveel informatie over de betekenis en de activiteiten van de broeders van Maastricht, dat het zeer de moeite waard is om hier een lezing aan te wijden.

Hierbij zullen de betekenis voor Veghel en de activiteiten van de broeders tussen 1879 en 198 vooral de aandacht krijgen.

Enkele feiten

In 1840 stichtte kapelaan Louis Rutten samen met Bernardus Hoecken de Congregatie F.I.C., beter bekend als de Broeders van Maastricht.

In 1879 kwamen de eerste drie broeders naar Veghel op verzoek van pastoor Clerkx, want die vond een jongensschool

waar “leken”lesgaven maar niks.

Dat is intussen 140 jaar geleden. Die school stond in de huidige Deken van Mierstraat, naast de school van de zusters.

In de jaren twintig van de vorige eeuw verhuisde het klooster en de school naar de Hoogstraat, vlakbij de haven. Veel vaders en opa's die in Veghel zijn opgegroeid, hebben daar hun lagere-schooltijd doorlopen.

De schilderijtjes van Br. Florentius

Een van de markante broeders was broeder Florentius. Hij heeft in de jaren 1940 – 1953 talloze kinderen en taferelen geschilderd. Wim heeft meer dan 50 portretten kunnen achterhalen. Deze zijn met de eigenaar samen gefotografeerd. Deze foto's en een aantal originele schilderijtjes, zijn voor en na de lezing te bewonderen.

Om genoeg ruimte te hebben voor de expositie en vele belangstellenden voor de lezing is de heemkundekring deze keer uitgeweken naar het gebouw van WijNu.

Datum: zondag 10 maart 2019

Locatie: gebouw WijNu, Wilgenstraat 15, Veghel

Tijd: inloop vanaf 13.30 u.

Begin lezing: om 14.00 u.

Na de lezing: tot 17.30 u gelegenheid om de expositie te bekijken.

Entree voor leden is gratis, niet-leden betalen € 2,50.

Namens Heemkundekring Vehchele van harte welkom

7. Uitnodiging (Rolf Vonk)

Onthulling Attentietegels en Sigillum Scabinatus

Op 23 maart 2019 onthult heemkundekring Vehchele in samenwerking met het Sint-Barbaragilde op feestelijke wijze de nieuwe attentietegels en het Veghelse schepenzegel, de ‘Sigillum Scabinatus’.

Om 14.00u. kijken we in de raadzaal van het Oude Raadhuis terug op de geschiedenis van de Veghelse gilden en onthullen het Sigillum Scabinatus als bekroning op de heringerichte Markt. Vervolgens keren we in de voetsporen van de gildebroeders terug naar het historische middelpunt van het schuttersfeest: de Schutsboom in de Sluisstraat.

Naar goed schuttersgebruik sluiten we met een drankje af in het Oude Raadhuis.

De bijeenkomst is een bijzonder eerbetoon aan wijlen bestuurslid Rien Vlemmings en zijn familie die de totstandkoming van deze tegels mede mogelijk maakten. Rolf Vonk ontwierp de Veghelse attentietegels naar het idee van architect Steven Woudstra uit Schijndel.

U bent van harte welkom, namens Heemkundekring Vehchele en het Sint-Barbaragilde Veghel.

Datum: Zaterdag 23 maart 2019

Tijd: 14.00u – 16.00u.

Locatie: Oude Raadhuis, Markt 1 te Veghel

Contact: info@vehchele.nl

8.Ledenbestand:

Overleden:

Dhr Wim Koekkoek,

Mevr Jola van der Steur- van Rossenberg.

Familie heel veel sterkte toegewenst.

Nieuwe leden:

Hans Smits, René Hildesheim, Fam.Frankfort,

Mevr Prinssen-Robben, Berry Tomas, Frits Sanders,

Fam. Vaes, Fam Schevers-vd Nieuwenhof ,

Mevr A. van Baal en Fam. van Breugel v. Casteren

Nieuwe leden van harte welkom bij onze vereniging.

De rubriek ontvangen van: komt in het mededelingenblad van maart-april.

9.Agendapunten:

10 maart lezing: De broeders van Maastricht in Veghel

23 maart: Onthulling attentietegel en Sigillum Scabinatus

8 april lezing: Market garden, info volgt

22 mei excursie/bezoek: Klooster zr Franciscanessen.

Kijk voor het allerlaatste nieuws op:

www.vehchele.nl

Volgende uitgave: maart-april 2019